

Lutherskt Seminarium
Evangelisk-Lutherska Bekännelsekyrkan (ELBK)

4:e kursamlingen 13-15 oktober 2000,
Sunnerbogården

Anmäl dig marast

Välkommen

Gruppfördelning: Grupp 1 består av deltagare yngre än 16 år, Grupp 2 deltagare från 16 år och äldre. Fördjupningsgruppen gäller dem som har avsikt att tränga djupare in i teologin med sikte på att undervisa. Under grupparbetet arbetar vi i smågrupper.

Litteratur är förutom Bibel och katekes, Bekännelseskrifterna och Olav Ugles bok Inledning till NT.

Kostnaden för lägret är 350 kronor per person och för familj 750. Anmälan sker till Maria Svensson 0433/ 340 63 e-post sll1742x@tlninet.se eller till Gunnar Edwardsson tel 0372/ 629 52 e-post: gunnar.edwardsson@swipnet.se

ELBK-nytt

Vigda

Alma Svensson S:t Johannes församling, Vexenhuft

Jonas Waldemarsson Lutherska Församlingen, Stockholmsområdet

Skånes Fagerfulvs kyrka, 13 maj 2000

Konfirmation

Erling Hjorthaug Den Lutherska Menigheten, Knapstad

Gratia

Gratia nisi gratis est, non est gratia
”Om nåden inte är gratis, är det ingen nåd”
Augustinus

Kyrkblad - Evangelisk-lutherska bekännelsekyrkan
Kirkeblad - Den Evangelisk lutherske bekjennelsekirke

Nr 3 2000 årg. 4

Ur ett brev av Luther

Nåd och frid i Kristus!

Magister Filip och jag har noggrant lyssnat till era två bröder som ni sänt oss. Och ni lär få reda på vår mening genom dem, för det har glatt oss mycket att de framlagt den rätta tron på sakramentet. De uttryck som jag funnit oroande har de nöjsamt förklarar så att jag nu finner det tillfredsställande. Jag kan inte se att det i själva sakfrågan finns någon oenighet även om vi brukar andra ord. Ty som det heter, förgäves strider man om ord, när man är överens i sak.

Att ni också står rätt i fråga om barndopet gläder oss mycket. För står det rätt till i fråga om båda sakramenten, så kan sedan allt annat läggas till rätta. Mer härom kan bröderna förtälja er. Så länge ni är eniga med oss och vi med er, så finns det ingen grund att tvivla på vår uppriktiga kärlek och välvilja mot er. Och skulle det saknas något i den vägen, för ingen av de heliga är fullkomliga i detta livet, så får vi fördraga varandra i kristligt tålamod.

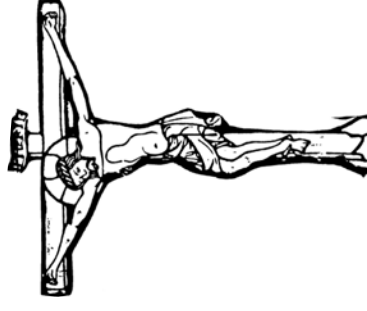
Det är fullkomligt tillräckligt för den heliga katolska (allmänliga) kyrkan, att den är enig i tro och lära. Då kan skillnad finnas och måste så vara i fråga om seder och bruk. Ty så menar och skriver apostlarna och Kristus har själv föreskrivet det, att man ska förlåta sina bröder, som är och lever i Kristus. Vi hävdar att man mycket skarpt måste skilja mellan lära och liv. Ty av läran framgår det om man är en kristen eller en kättare, medan av livet avgörs om man är helig eller syndare...

Ni får höra mera härom genom era bröder. Lev väl i Kristus! Bed för oss, liksom också vi ber för er.

På söndagen Jubilate 1535

Din Martin Luther

Ur Brev till Benedikt Pawarinsky, ärkepresbyter hos Böhmska Prödemna.

Evangelisk luthersk kirkeblad

GRATIA

Evangelisk-lutherskt kyrkoblاد

Redaktör: Gunnar Edwardsson

e-mail: gunnar.edwardsson@swipnet.se

Red.sekr: Ingvar Adriansson

e-mail: solafide@algonet.se

ANSVARIG UTGIVARE: ASBJØRN HJORTHGAUG

Asbjørn Hjorthaug, ordf./forman, Gunnar Edwardsson, (sekr./ sekreter),
Jan-Erik Andersson, kassör/kasserer Tlf: 0431/430165,
Åke Malander, Gunnar Byström, Sigmund Hjorthaug
Kyrkostyrelsens adress: Rugdeveien 3 N-1823 Knapstad, Tlf/fax: 69 92 11 32
Kyrkans postgironummer 44 25 93-0

Församlingar

S:t Matteus ev luth förs., Uppsala

Kh Åke Malander,

Karlsberg, Åkerlånna

S-740 30 Björklinge,

Tlf/fax 018/356140

e-mail: ake.malander@telia.com

S:t Stefanus ev luth förs., Lindeberg

Kh Ingemar Haraldsson

Lindeberg

S-517 26 Kvillsfors

0383/53062

e-mail: haraldsson@mbox303.swipnet.se

S:t Johannes ev luth förs., Xenhult

Kh Gunnar Edwardsson,

Fågelsångsv.14

S-341 31 Ljungby,

Tlf/fax 0372/62952

e-mail: gunnar.edwardsson@swipnet.se

S:t Andreas ev.luth förs., Skellefteå

Kh Gunnar Byström,

Skelleftehamnsv.182

S-932 35 Ursviken,

Tlf/fax 0910/35008

e-mail: gunnar.bystrom@spray.se

riska arvet? Det kännetecknas framförallt av att man värnar om Bibelordet. ”Guds Ord vi måste låta stå som Anden det har skrivit”, sjöng Luther i sin berömda psalm. Sin aktning och respekt för Bibelordet kunde han uttrycka med Orden: ”Skriften har aldrig misstagit sig” och ”en enda prick i lagen är värd mer än himmel och jord. Därför kan vi inte låta den skadas ifråga om den mest obetydliga sak”.

Inom vilka områden sker då angreppen på denna Heliga Skrift idag? De sker på de mest centrala och viktiga delarna av den Heliga Skrift. Nämligen på ingen mindre än den treenige Guden själv. Detta ser vi om vi granskar bl.a Bibel 2000. Vi var egentligen förberedda, ty redan 1981 kom NT-81, alltså Nya Testamentet. Och redan där såg vi tydliga klara ifrågasättanden av att Kristus är sann Gud. Nu kan det kanske te sig betydelselöst om det skrivs med liten eller stor bokstav, Kristus är ju likafullt Gud ändå. Men bakom detta ligger en hel teologi, en förförisik och förrädisk tanke, som är främmande för kristna som vill behålla och bevara ordet rent och klart.

Att det finns motsändare till kristna som vill bevara Ordet det känner vi väl till. Den store motståndaren lär vi känna i evangelietexten på 1:a söndagen i fastan. Där läser vi i Matt 4 hur Herren Jesus mötte Frestaren, Anklagaren som han heter om vi översätter det grekiska ordet diabolos. I öknen och hettan, ja vi kan drista oss att säga på djävulens hemmaplan, ägde detta rum. Frestaren och djävulen representerade inte där endast den ondska som stundtals kan uppträda hos människor, Djävulen bär på en vida större ondska som överstiger den mänskliga ondskans alla begräns-

ningar. Där i öknen framträder den ondska den fallne ängeln, som upplevt Adam och Eva, som dragit ner hela människosläktet i synden, och har döden i sitt våld. Dessutom är han upphovet till att förbannelsen också drabbar skapelsen.

Den onde djävulen har nu sin lust i att tugga sönder själar för att dela sin undergång med så många som möjligt. Här står han, som Paulus talar om i Efesierbrevet, fursten över luftens härsnakt, över den andemakt som nu är verksam i de ohörsamma. När vi ser detta klart och inser vilka följder det blir om det minsta lilla jota rivs upp, blir vi tacksamma för Ordet och Herren Kristus, ty det är detta som skänker oss liv. Djävulen försökte få Frälsaren på fall genom att felaktigt utlägga Ordet, förvanska och uttolka det felaktigt. När han i denna skepnad förskapar sig till en ljusets ängel då är han som lömskast och svårast att avslöja. Ändå behövde inte Jesus 12 legioner änglar denna dag i öknen utan endast med Ordet besegrade han djävulen, med Ordet som inte kan dö. Ordet som är skarpare än det tveeggade svärdet.

Det är här striden står och det är här för att använda Luther ”de evangeliske” bör samlas i en tid när bibelkritik och andlig flummighet tränger allt längre in i s.k bibeltrogna kretsar. Kraften och tiden bör inriktas på att i tid och otid träda upp och försvara Ordet.

Kan vi inte samlas kring detta riskerar vi att riva ner det reformatoriska arvet inifrån. Vi som så ofta predikar och påtalar att Skriften är enkel, tydlig och klar måste också låta detta omsättas i praktiken, i annat fall har ju våra ord inget värde.

Tacka Herren, ty han är god, ty hans nåd varar i evighet.

Psalt 136:1

AV INGEMAR HARALDSSON

Vi är samlade till aftonsång. Vi är snart vid dagens slut. Engelskans motsvarande uttryck - at the end of the day - har en vidare innebörd och användning än vårt "vid dagens slut". Det engelska uttrycket används snarast i betydelsen "när allt kommer omkring". Uttrycket används t ex då någon skall hyllas för sin livsgärning - då man vill lyfta fram en insats som har ett verkligt bestående värde, som består när allt oväsentligt skalas bort så som naturligt sker vid "slutet av dagen", då någon skall avtackas eller i liknande situationer. Uttrycket används just då man vill få rätt proportioner på saker och ting. I sådana sammanhang är det ju nästan alltid människan som lyfts fram och hyllas - med varierande grad av faktisk grund för de hyllningar som framförs.

Texten för den här aftonsången är en text som också sätter in våra liv i sitt rätta sammanhang. Som låter oss se i rätta proportioner. Den lyfter fram Gud i stället för människan. Hjälper oss att se vårt liv med lite perspektiv.

Våra förhållanden växlar - mellan individer i varje stund - och för individer över tiden. Vi möter med- och motgångar. Sorg och glädje. Vi kan uppleva att livet står stilla och är utan mening eller vi kanske tycker oss svepas med i en livets flodväg utan egen kontroll över vad som sker. Ja, själva livet kan vara så skiftande så att vi både kan ha anledning att säga som Job: "Må den dag då

jag föddes bli utplånad" eller en annan gång att tycka att livet är alldeles underbart.

Under alla livets förhållanden möter vi dock här något som inte låter rubba sig. Något som är tidlöst. I 1 Tes 5: 18 läser vi "Tacka Gud under alla livets förhållanden". D v s tacka Gud oavsett i vilken situation du befinner dig.

Inte heller i den här psaltarversens uppmaning till tacksägelse görs några förbehåll inför vår situation. Nej! Uppmaningen gäller under alla livets skiften. Grunden för tacksägelse gäller inte något hos oss; som att vi har kommit i rätt sinnesstämning eller utfört de rätta gärningarna. Ja, inte ens det förbehållet ställs att vi är uteslutna om vi utfört onda ting och står med skuld inför Gud och människor. Uppmaningen riktas till alla därför att grunden för tacksägelsen inte rubbas. Det är en uppmaning till den bedrövade att se allt det goda Herren ger.

Vid dagens slut, då allt skall summeras, då har jag anledning att hålla en låg profil. Det är inte troligt att mina insatser föranleder någon omfattande tacksägelse från någon. Framförallt har jag kommit till korta inför Gud. Jag har en smutsig byk att visa Gud. Men Gud vet det och ändå möter jag här en nådefull och kärleksfull Gud som inbjuder mig att tacka honom.

Denna vers, ja hela psalmen, är en tacksägelse för alla de gärningar som Herren

I FOKUS

aktuellt från kyrkor och samfund

► Ny kyrkohandbok

Det nya förslaget till kyrkohandbok för Svenska kyrkan som nyligen presenterats kunde kanske avvisas med en axelryckning om inte saken vore så allvarlig och haft så hög dignitet - det handlar ju om gudstjänstens form och språk. Detta språk och denna form har som bekant alltid och självklart återspeglat Bibelordet.

Nu i dessa tider har Svenska kyrkan lagt ett förslag till kyrkohandbok där man använder ett "inklusive språk". Med detta menar man sig undvika allt som kan stöta människor, synnerligen människor som anser att jämlikhetsläran är ett av kristendomens huvudstycke. När George Orwell skrev boken "1984" om den totalitära staten var det utmärkande att staten också hade ett nytt språk, ett språk där ord och uttryck fick en ny betydelse.

Den nya kyrkohandboken går ett steg längre. Här ska man nu inte ens använda Bibelns egna uttryck för Guds namn och egenskaper. Man vill inte ha med att Gud är Fader och Herre, och att han är Helig och Allsmäktigt, därför att dessa uttryck för Gud anses vara så hierarkiskt betonade, och därför så diskriminerande för främst kvinnor, att orden måste uteslutas ur gudstjänsten.

Förfarandet reset frågor, allvarliga frågor: Vad är detta annat än att säga att Bibelns ord inte är trovärdigt? Ja, att Bibelns ord

väger lätt emot människan och hennes erfarenheter av den fulla jämlikheten. Och vidare, vad är detta annat än att säga än att Jesus inte är Herren? Och slutligen, vad är detta annat än att helt enkelt förneka Guds namn? För hur ska vi förstå Guds namn på något annat sätt än genom det som Skriften uppenbarar?

När jämlikhetsläran avgjorde ämbetsfrågan i Svenska kyrkan 1958 kunde det tyckas blott beröra periferin i teologin. Nu har detta fått sin fortsättning i själva Gudsbe greppet där man inte längre vill kännas vid Guds Ord och dess uttryck.

I den gamla liturgin bekände man sig till satsen lex orandi lex credendi, vilket innebär att liturgins språk är trons språk. Detta därför att gudstjänstens ord återgav Bibelns ord.

Här står vi emellertid inför en gnostisk religion som inte vill hålla sig till det uppenbärade, skrivna ordet utan i stället formulerar människorekets teologi. Det är inte svårt att se att Bibeln grundligt avvisar detta.

"Därför har också Gud upphöjt honom och givit honom det namn som är över alla namn, för att i Jesu namn, alla knän skall böja sig, i himlen och på jorden, och alla tungor bekänna, Gud, Fadern, till ära, att Jesus Kristus är Herren." (Fil 2: 10ff)

AV GUNNAR EDWARDSSON

i världen. Just därför måste man hålla fast vid dessa ord, trots det bedrägliga skenet, och veta att de varken kan ljuga eller bedra, utan måste visa sig vara sanna.

Tänk efter själv eller fråga andra och säg mig: Dessa som nu använt all sin omsorg på att skrapa ihop ägodelar och pengar i mängd, vad har de till sist uppnått? Du ska finna, att de visserligen lagt ned stor möda och mycket arbete, men om de kommit över stora skatter, så har likväl dessa skatter blivit förskingrade och föröddade, så att de aldrig haft någon glädje av sina ägodelar och genom arv inte ens nått till tredje generationen. Exempel på detta hittar du i överflödi alla berättelser och du kan också lära det av gamla, erfarna människor. Se på sådana exempel och ge akt därpå.

Saul var en stor kung, utvald av Gud och en from man. Men då han bestigit tronen, sjönk hans mod och han förtrodd i stället på sin krona och sin makt. Därför måste han, med allt han hade, gå under, och på så sätt att han inte fick behålla något enda av sina barn. David däremot var en fattig och föraktad man, fördriven och förföljd, så att han ingenstans var säker.

AV GUNNAR EDWARDSSON

Likväl blev han bevarad undan Saul och blev kung. Ty dessa ord måste stå fasta och vara sanna. Gud kan inte ljuga eller bedra. Låt dig inte bedras av djävulen eller av världen med dess sken, som väl varar för en tid, men slutligen visar sig inget vara.

Låt oss därför av det första budet lära oss och inse, att Gud inte vill tala någon förmåtenhet eller att man förtrostar på något annat än honom. Och han fordrar inget högre än att vi av hjärtat väntar oss allt gott av honom, så att vi vandrar vår väg rätt fram och brukar hans gåvor, precis som skomakaren brukar nål, tråd och sax i sitt arbete och sedan lägger dem ifrån sig eller som den som är stadd på resa brukar härbärga med mat och säng, bara för timlig nödtorfts skull. Så må var och en, där han är satt att verka, handla efter Guds ordning och inte låta något få vara herre eller avgud.

O Herre Gud, låt oss ha kvar Den lära, du oss givit har Och Martin Luthers katekes, Där biblisk undervisning ges

Hjälp oss att lära dina bud Och ångra våra synder, Gud! På dig och Sonen lär oss tro, Låt Anden i vårt hjärta bo!

Vi ber och säger "Fader vår", Vår bön du hör, och hjälp vi får, så att vi i vårt dopförbund Bevaras till vår sista stund.

Låt den som faller, resa sig Och åter avlöst bli av dig. Ditt blod din kropp i vin och bröd Bevarar till en salig död. Ips 959

Detta vare nog om det första budet, som vi varit tvungna att utveckla lite utförligare, eftersom det är av allra största vikt . Ty - såsom förut sagts - om hjärtat är vänt till Gud och håller detta bud, så följer de andra buden efter.

Gud bevisar hela världen. Formuleringen "*Tacka Herren, ty han är god...*" var en del av synagoggdienstjänstens morgonbön (Odeberg, Kristus och Skriften, s 57) och i Lilla katekesen kan vi se hur en husfader uppmanas att lära barn och tjänstefolk att efter måltiden stilla och med knäppt händer säga "*Tacka Herren, ty han är god, och hans nåd varar evigligt, han, som giver mat åt allt levande...*" Eller som Luther uttrycker det: "Därför borde varje människa med rätta ha denna vers dagligen, ja i alla ögonblick, i sitt hjärta och i sin mun."

Vi kan i texten se att Herren är god och att hans nåd varar i evighet. Texten balanserar således mellan vad som är nu, just i denna stunden och vad som är i evighet - bortom tiden. Så låter oss texten ana en tidlös värld. En himmelsk värld där Herren Gud regerar i uppenbar majestät. En värld där vi får tacka Gud för hans godhet och härlighet i evighet.

Men denna text får vi oss till del i denna värld där tiden är en bristvara. En värld där det inte är självklart att tacka Herren - där vi så oerhört lätt fångas av dagliga bekymmer som överskuggar allt annat. Ändå får vi höra: Tacka Herren, ty han är god, hans nåd varar i evighet.

Vi som har så svårt att följa Guds vilja, eller ens vår egen. Som drivs hit och dit av vinden och ofta känner oss slagna och övergivna. Vi får nu höra Herrens röst där han säger Herren är god, Hans nåd varar i evighet.

Den här utsagan är inte ställd med villkor eller förbehåll. Lika väl som han mättar allt levande med dagligt bröd - onda som goda - lika väl gäller utsagan om nåd i evig tid

alla människor. Alla är lika värddiga eftersom alla är ovärdiga.

Det är vi som är ombytliga och opålitliga - Guds nåd är orubblig. Vi vet att Gud är god och nåderik mot oss människor därför att det har behagat honom att utge sin Son att lida syndens lön i vårt ställe. Kristus har på korset skapat en nådens väg till den nåderika evighet som vi hör om i texten. Guds vrede vad gäller synden är verklig, men det finns i Kristus en möjlighet för Gud att vara god, att älska syndaren.

Vi är samlade till årskonferens. Eftersom många av oss endast möts vid detta tillfälle under året blir det så påtagligt vad som hinner hända på ett år. Vi har sett egna och andras barn växa upp i denna lilla kyrka. Vi blir äldre och många av oss har redan hämtats hem från detta jordelivet. Det blir en påminnelse för oss att allt här på jorden har sin tid. Vi vet inte dag och stund, men vi vet att tiden har en ände för oss. Vi påminns genom den här versen om att Guds godhet inte bara gäller allt det goda han förser oss med här på jorden. Utan han har en evig nåd beredd för oss. Han vill bjuda oss alla till Salem, himlastaden. Hur stort är det inte att vi i vår kyrka söndag efter söndag får predika för vem som vill höra att det finns ett arv av det största värde att hämta för var och en. Ja att vi rentav får tillsäga människor deras synders förlåtelse i avlösningen och räcka dem Kristi kropp och blod till syndernas förlåtelse.

Vi ställs inför stora prövningar i vår tid. Men vi skall inte fångas av prövningar och svårigheter. Inte heller av välgång och lycka utan vi skall i varje stund tänka på att vi är fria enligt Guds löfte om nåd för evig tid. Gud vill att vi ska tacka honom, upphöja

honom. Så skall han bereda vår väg om vi än vandrar i dödsbyggans dal. Vi får kasta våra bekymmer på honom och så skall han ge oss vårt dagliga bröd, göra oss en jämn stig. Vi vet att djävulen och vårt eget kött vill att vi ska vandra andra vägar men Herren manar: *"Tacka Herren, ty han är god, ty hans nåd varar evinnerligen."* Herren själv går sökande efter var och en av oss som kommer bort från hjorden. Han vill bära våra bördor, han är mild och god och vill vårt väl.

Vi har allt att tacka Gud för, men vi ser inte ofta det, särskilt inte i det som vi uppfattar som vår olycka. Ändå manar oss Herren här att tacka. Men vem av oss skulle i Jobs situation kunna säga: *"Herren gav och Herren*

tog, lovat vare Herrens namn"? Men den olycka som Gud tillåter att vi drabbas av kan som Predikaren säger vara av den arten att *"av det som gör ansiktet sorgset far hjärtat väl"*.

Luther säger: "På samma sätt borde också vi se på vår olycka att Gud därmed vill för oss upptända ett ljus genom vilket vi kan se och erfara hans godhet och välgärning i otaliga andra stycken."

Så måste vi av denna text dra slutsatsen att vi alltid har anledning att följa uppmaningen *"Tacka Herren, ty han är god, ty hans nåd varar i evighet"*.

Lovat vare Herrens namn nu och i evighet. Amen

Fågeln i salen

Man kan undra över vad våra förfäder långt tillbaka tänkte och drog för slutsatser när de möttes av kristna missionärer. Vi har inga vittnesbörd varken i Norge eller Sverige från den tiden som kan visa oss hur tankegångarna gick. Det finns emellertid en berättelse från England som ger oss en intressant inblick.

Det berättas att när munken Paulinus på sin missionsresa år 627 kom till kung Edwins hov i Northumberland i norra England för att omvända kung och folk, så sammankalade kungen sina rådgivare för att höra dem om den nya läran. Kungen var själv tveksam. Men en man i rådet reste sig och sa: "Herre, konung, när du vintertid sitter till bords i din sal omgiven av dina länsmän och vasaller, när brasan i eldstaden värmer och lyser upp, medan utanför stormvinden viner, med kyla, regn och snö. Då plötsligt får det in en liten fågel.

Genom en dörr flyger den in och genom en annan strax ut. För det korta ögonblick den är därinne märker den inte kylan och ovädret, men så snart den försvinner ur din åsyn, vänder den tillbaka till vintermörkret. På liknande sätt, synes det mig, förhåller det sig också med människans liv. Vi vet inte vad som gått före livet, och vi vet inte vad som följer därpå. Om denna nya lära kan ge oss klara besked i dessa ting, vill vi göra väl i att följa den."

dessa ord ska du därför lära dig hur vred Gud är på dem, som förlitar sig på något annat än på honom och hur god och nådig han å andra sidan är mot dem, som tror och förtröstar på honom av hela sitt hjärta. Vreden upphör inte förrän in i fjärde släktledet, medan välgärningen eller godheten sträcker sig över många tusen släktled. Detta för att man inte ska vandra i säkerhet, och tänka som råa hjärtan, att det inte spelar någon roll (hur man lever). Gud är nämligen sådan, att han inte lämnar det ostraffat när man vänder sig bort från honom och hans vrede upphör inte ens i fjärde led, ända till dess de är utrotade. Därför vill han att man fruktar och inte föraktar honom. Detta har han också visat i alla berättelser och historier, som Skriften rikt betygar och som också erfarenheten ännu kan lära oss. Ty ända ifrån begynnelsen har Gud utrotat allt avgudereri och straf-fat såväl judar som hedningar för detta. Så gör han även i dag till intet all falsk gudstjänst, så att till sist alla som framhärdat däri måste gå under. Må så vara att det ännu finns stolta, mäktiga och rika girigbukar, som förlitar sig på sin mamon och som är likgiltiga för om Gud vredgas eller är nådig, därför att de tror sig kunna uthärda Guds vrede. De ska dock inte kunna det, utan innan man vet ordet av ska de och allt som de förtröstat på gå under, liksom alla andra gått under, som menat sig vara ännu säkrare och mäktigare.

Just för sådana hårdnackade människors skull, som menar att Gud - eftersom han har rålamod och till en tid låter dem hållas - inte vet och inte bryr sig om sådant, måste Gud slå till och straffa så hårt, att han kommer ihåg deras synd intill barnbarnen, så att var och en inser att det inte handlar

om skämt från Guds sida. Det är dessa han avser med "De som hatar mig", dvs de som framhärdat i sitt trots och sin stolthet. Ty vad man än predikar för dem eller säger till dem, så vill de inte höra. Besträffar man dem, för att de skall lära känna sig själva och bättra sig, innan straffet drabbar dem, så blir de galna och ursinniga, så att de verkligen förtjänar vreden, som vi dagligen erfår med biskopar och furstar.

Hur skrämmande dessa hot än är, så finns så mycket mäktigare tröst i löftet, att de som håller sig till Gud allena, de kan vara förvissade om, att Gud vill visa dem barmhärtighet, dvs bevisa dem idel godhet och välgärningar, och inte bara dem, utan deras barn intill tusen och åter tusen led. Detta må förmå och driva oss, att med all tillförsikt låta våra hjärtan förtrösta på Gud, eftersom vi vill ha allt gott här på jorden och i evigheten, och det högsta Majestetätet nu erbjuder oss så mycket, uppmuntrar så kärleksfullt och lovar så mycket.

Därför bör var och en med allvar låta dessa ord gå till hjärtat och inte anse dem för blott människoord. För det gäller antingen evig välsignelse, lycka och salighet eller evig vrede, kval och olycka för dig. Vad kan du mer begära och få, än det Gud så vänligt lovar dig; att han vill vara din Gud, som ger dig allt gott, beskyddar dig och hjälper dig i all nöd? Världen tror inte detta och anser det inte för Guds ord. Den ser blott att de som förtröstar på Gud och inte på mamon, de lider bekymmer och nöd, ja, djävulen är fiendlig mot dem och hindrar dem att förvärva pengar, gunst och ära, ja de får knappt behålla livet. De andra där emot, de som tjänar mamon, de får makt, gunst, ära och ägodelar och alla förmåner

4. Att förtrosta på Gud är att vänta allt gott av honom

Men för de enkla människorna bör det framhållas - så att de ger akt på och bevarar detta bud - att man ska förtrosta endast på Gud, och således vänta det goda av honom, såsom den som ger oss kropp, liv, mat, dryck, näring, hälsa, skydd, fred och allt som är nödvändigt här i tiden och för evigheten; därtill bevarar oss för olycka och, när något ont händer oss, hjälper och räddar därur. Därför är Gud - som tillräckligt sagts - den genom vilken vi tar emot allt gott och genom vilken vi frälses från allt ont. Och jag menar att vi tyskar av ålder, bättre och mer träffande än i andra språk, återger namnet Gud (Gott) med ordet god (Gut), eftersom han är den eviga källan ur vilken allt gott springer upp och från vilken allt, som är och kallas gott, kommer.

Ty även om mycket gott kommer till oss av människor, så kommer dock allt från Gud, genom hans befallning och förordning. Ty våra föräldrar och all överhet och därtill var och en gentemot sin nästa, har av Gud befallningen att göra gott på alla sätt. Men vi får det inte från dem utan från Gud. Ty skapelsen är handen, kanalen, medlet varigenom Gud skänker oss allt. Så ger han modern bröst och därigenom barnet mjölk och ger säd och all slags växtlighet ur jorden till näring. Ingen skapad varelse kan frambringa något enda av allt detta.

Ingen människa ska därför drästa sig att ta eller ge, om det inte är av Gud befallt. Detta för att man må erkänna det som Guds gåvor och tacka honom för dem, såsom detta bud fordrar. Därför får man inte heller förakta de medel Gud skapat för

att mottaga det goda av honom, inte heller hitta på andra sätt och vägar än dem Gud befallt. För det kallas inte att ta emot från Gud, utan att söka det hos sig själv.

Var och en bör därför se till att han aktar detta bud högt och inte slår dövörat till. Fråga och rannsaka ditt eget hjärta, så ska du finna om det håller sig till Gud eller ej. Har du ett sådant hjärta, som väntar allt gott av honom, särskilt i nöd och brist, och som därtill överger allt som inte är av Gud och låter det fara, då har du den ende rätte Guden. Och omvänt, håller ditt hjärta fast vid något annat, väntar mer hjälp och mer gott av detta än av Gud och därför, när det går illa, inte skyndar till Gud utan flyr honom, då har du en avgud.

Eftersom Gud allvarligt vakar över detta bud och inte vill att man slår dövörat till för det, har han till detta bud först fogat en försräckande varning och därefter ett hårligt och trösterikt löfte. Och detta bör man flitigt framhålla och inskräpa hos de unga, för att de ska ge akt på det och komma ihåg det.

5. Gud understryker huvudbudet med varning och löften.

"Ty jag Herren, din Gud, är en nitälskande Gud, som bensöker fädernas missgärning på barn i tredje och fjärde led när man batar mig, men visar barmhärtighet intill tusende släktledet mot den som älskar mig och håller mina bud."

Fastän dessa ord gäller alla bud, som vi senare skall höra, så är de just fogade till detta huvudbud. Så kommer det ju också för en människa framför allt an på att ha ett rätt huvud, som kan ge rätt ledning och låta livet gå i rätt riktning och vice versa. Av

Stora Katekesen

av
MARTIN LUTHER

** *

Första huvudstycket - B U D E N

** *

FÖRSTA BUDET: DU SKALL INGA ANDRA GUDAR HA JÄMTE MIG.

1. Gud gör anspråk på hela vår förtrostan

Det betyder: Du skall endast ha mig till Gud. Men vad menas med detta och hur ska man förstå det? Vad betyder det att »ha en Gud», ja, vad är Gud? Svar: En Gud är

den man väntar allt gott av och som man flyr till i all nöd. Att »ha en Gud» betyder därför inget annat än att med hjärtat tro och förtrosta på honom. Ty, som jag ofta har sagt, hjärtats tro och förtrostan gör såväl Gud som avgud. Är din tro och förtrostan rätt, då är också din Gud den rätte Guden. Men är din förtrostan falsk och orätt, då är det inte heller den rätte Guden du tror på. Ty dessa två saker, Gud och tron, hör samman. Det som ditt hjärta håller fast vid och förlit sig på, det är i verkligheten din Gud.

Meningen med det här budet är att det fordrar en rätt tro och hjärtats tillit till den ende rätte Guden, och att du endast håller dig till honom. Som vill han säga: Se till att jag ensam får vara din Gud och ingen annan. Fattas dig något gott, så vänta det av mig och sök det hos mig. När du träffas

av olycka eller lider nöd, så fly till mig och håll dig till mig. Jag vill ge dig allt vad du behöver och jag hjälper dig ur all nöd. Låt inte ditt hjärta hålla fast vid eller trygga sig till någon annan.

För att man ska förstå och fatta detta, vill jag nu förtydliga det genom alldagliga exempel på motsatsen. Det finns många som menar, att när de har pengar och ägodelar, så har de allt vad de behöver. De förlit sig på detta och är så stolta och säkra, att de inte frågar efter någon Gud. Se, även dessa har dock en gud och han heter mamon (Matt 6:24), och den guden är just pengar och ägodelar som de vänter hela sitt hjärta vid. Detta är den vanligaste avguden på jorden. Den som har pengar och ägodelar känner sig säker, är glad och oförskräckt, som befann han sig mitt i paradiset.

Den däremot som inget har, han är förtvivlad och modfärdig, som fanns det ingen Gud. Man finner inte många i världen som är vid gott mod och som inte sörfjer och klagar när de är utan mamon. Detta hänger fast vid vår natur intill graven. Så är det också med den som tror sig

vara skicklig och klok, och som litar till sin makt, gunst, vänskap och berömmelse; även han har en gud, men inte den ende, rätte Guden. Här ser du återigen hur för-måten, stolt och säker man är över ägo-delar och hur modfärdig man blir när man inget har eller förtlorat det man äger. Därför säger jag återigen, att den rätta förklaringen av detta bud är: Att ha en Gud, det är att ha något, som hjärtat helt och hållet för-tröstar på.

Se på det som vi i vår blindhet under påvedömet bedrev! När någon hade tand-värk, så fastade man, ropade och åkallade S:t Apollonia. Fruktade man eldsvåda, så gjorde man S:t Laurentius till hjälpare i nöden. Var man rädd för pesten, ja då avlade man löften till S:t Sebastian eller till S:t Rochus. Detta och än mer ont gjorde man. Vår och en utvalde sitt helgon att tillbe och åkalla för att få hjälp i nöden. Hit hör också sådana som är så gudlösa, att de går i förbund med djävulen, för att han ska ge dem överföd på pengar, och bereda dem tillfälle till orukt; eller att han ska bevara deras boscak, se till att de får tillbaka det de förlorat etc, precis som troll-karlar gör och de som bedriver svartkonst. Ty alla skänker de sitt hjärta och sin förtrös-tan till något annat än den sanne Guden. De varken väntar något gott av honom eller söker det hos honom.

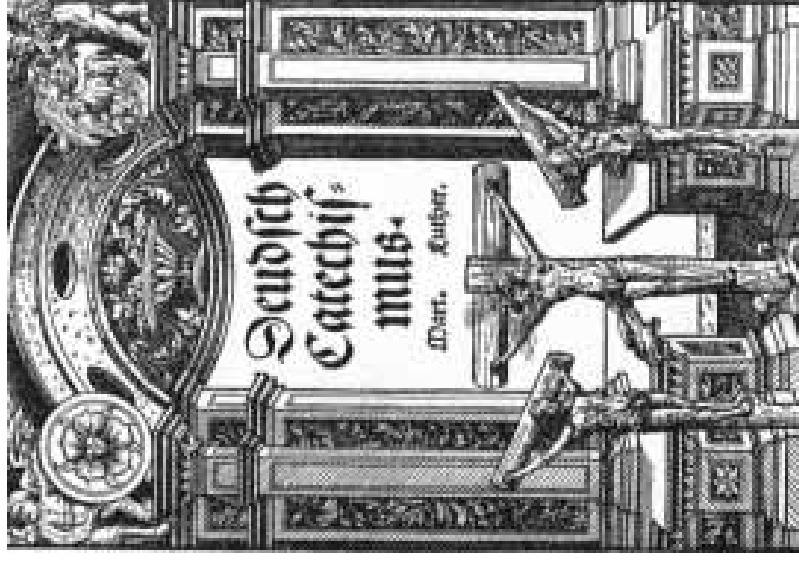
Så inser du nu lätt, vad och hur mycket detta bud fordrar, nämligen människans hela hjärta och förtröstan på Gud och ingen annan. Ty vill du ha en Gud, så måste du väl förstå att man inte kan gripa tag i honom med händerna eller lägga honom i plånboken eller låsa in honom i kassaskå-pet. Att fatta honom, det är istället att med

inte är inriktad på den ende Guden, för-utom vilken sannerligen ingen gud finns, varken i himlen eller på jorden.

I själva verket är det sina egna påbitrade föreställningar och drömmar om Gud, som de har gjort till avgud och som kommer dem att förlita sig på rena intet. Så är det med allt avguderi, för det består inte bara däri att man ställer upp en bild och tillber den, utan avgude-riet finns framför allt i hjär-tat, som gapar åt annat håll och söker hjälp och tröst hos det skapade, hos helgon och djävlar och inte frågar efter Gud, inte heller tror att det goda som ges oss kommer från honom.

3. Förtröstan på egna gärningar = det värsta avguderi

Förutom det som vi hittills har bedrivits och som ännu regerar i världen, utgör också det som är bakgrund för alla andliga ordnar, en falsk guds-tjänst och det högsta avgu-deri. Här handlar det om det samvete, som söker hjälp, tröst och salighet i egna verk och tror sig om att kunna till-rvinga sig himlen av Gud, och för räkning över hur mycket man skänkt till kyrkan, fastat och hållit mässor etc. Så tror och förlitar man sig på detta, såsom ville man inte ha något till skänks av Gud, utan i stället förvärva eller genom andras överflödsgärningar för-

Titelbladet till första upplagan av Stora Katekesen, Wittenberg, 1529

själv vilja vara Gud? (Men detta är en aning för svårt och hör inte till de ungas under-visning.)